

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Dato:
10.juli 2013

Høringsuttalelse: Endringer i pasient- og brukerrettighetsloven – rett til brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO) består av tre organisasjoner: Norges Handikapforbund (NHF), Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) og Foreningen Norges Døvblinde (FNDB). Denne uttalelsen er en samlet uttalelse fra organisasjonene, og vi vil i tillegg henvise til NHFs og NFUs egne høringsuttalelser.

SAFO vil gå inn på spørsmålene departementet stiller om vurderingen av "stort behov" og særskilt overprøving fra fylkesmannen. Vi ser det også som nødvendig å kommentere rettighetsfestingen med de begrensningene departementet legger inn i forslaget, og disponerer det slik:

1. Individuell rett til BPA støttes
2. Forslaget innebærer restriksjoner som ikke støttes
3. Vurderingen av "stort behov"
4. Særskilt overprøving av fylkesmannen støttes

1. Individuell rett til BPA støttes

SAFO arbeider for likeverdig rett til deltagelse i samfunnet. BPA er et viktig virkemiddel for å oppnå denne retten. BPA representerer i dag fleksibilitet, selvbestemmelse og mulighet til samfunnsdeltakelse basert på den enkeltes behov. Når man er avhengig av tjenester er forutsigbarhet og trygghet viktig. Å innføre en rett til å få sitt tjenestebehov organisert som BPA er derfor positivt, og vi støtter departementet i dette.

2. Forslaget innebærer restriksjoner som ikke støttes

SAFO mener at BPAs formål må beholdes slik det er definert i rundskriv I-20/2000. Gjennom tydelig å videreføre målet og føringene for BPA som ligger i rundskriv I-20/2000 og I-15/2005, vil man beholde en BPA-ordning med den nødvendige fleksibilitet og mulighet til samfunnsdeltakelse som er bakgrunnen for ordningen. Dette innebærer at behov for støttekontakt, avlastning og i noen tilfeller ivaretagelse av helse tas med ved utmåling av timer til BPA.

SAFO forutsetter videre at den foreslåtte rettighetsfestingen ikke endrer dagens ordning, der assistenter er med på reiser utenfor kommunen. Det at noen har rett til å få bistanden organisert som BPA med hjemmel i Pasient- og brukerrettighetsloven, bør ikke påvirke hvordan assistentordningen utformes eller kan anvendes.

Det er gråsoner mellom helsetjeneste og omsorgstjenester. Ved å sette en grense på 25/32 timer i lovteksten, kan være en fare at kommunene definerer mer innenfor "helsetjenester" enn innenfor praktisk bistand, og at grensen for hvem som har rett til tjenester kan omgås. I rundskriv I 20/2000 åpnes det for skjønn, da der det kreves medisinskfaglig kompetanse, normalt ikke skal inngår i tildelingen i BPA. Den praksisen som er etablert med at assistenten kan læres opp i noen oppgaver (for eksempel medisiner og kateterisering) gjør at helsepersonell ikke trenger å benyttes.

Det er satt opp en restriksjon i forslagets andre ledd – at retten ikke omfatter tjenester som krever mer enn en tjenesteyter eller natttjenester. I høringsnotatet og i forslagets fjerde ledd står det at brukere med kontinuerlig behov for natttjenester eller flere tjenesteytere har rett til å få dette organisert som BPA. Ut ifra høringsnotatet tolker SAFO dette slik at de som trenger individuell bistand kontinuerlig gjennom natten har denne retten. Dette bør for det første gjøres tydeligere i lovteksten. Videre bør unntaket også gjelde personer som er avhengig av at assistenten kjenner vedkommende godt for å kunne ivareta bistandsbehovet.

SAFO mener at aldersbegrensningen må nyanseres. Dersom en person med nedsatt funksjonsevne har fått BPA før fylte 67 som følge av sin funksjonsnedsettelse, må den ikke opphøre ved fylte 67 år.

Restriksjonene som er satt opp, er begrunnet i kommuneøkonomi ut ifra kostnadsnøytralitet. Der merkostnadene kommer på grunn av at innbyggere først ved å få BPA får ivare tatt sine rettigheter som de tidligere ikke har fått, må ikke dette tas inn i regnestykket. Det vises her til NFUs høringsuttalelse punkt 2, som godt utdyper problemstillingene rundt kostnader.

3. Vurderingen av "stort behov"

Personer med stort behov for BPA vil også være personer som er avhengig av den fleksibiliteten BPA representerer. Som eksempel gjelder dette personer i studier og i jobb, som kan ha få timer med bistand, men er avhengig av BPA for å gjennomføre studier, samt få og beholde arbeid.

På bakgrunn av dette er det avgjørende at personer som i denne omgang ikke får en individuell rett til å velge tjenesten organisert som BPA, likevel får dette slik det er i dag. For at det ikke utvikles en annen praksis, må dette fortsatt være tydelige føringer for, slik det er gjennom dagens rundskriv.

4. Særskilt overprøving av fylkesmannen

SAFO støtter departementets forslag om at kommunene avslag for brukere med behov for minst 25 timer, sendes fylkesmannen for overprøving.

Avslutningsvis vil vi støtte forutsetningen om evaluering, og understreke at det også er viktig å følge med på kommunenes praksis ved innføringen av den individuelle retten, og setter inn tiltak dersom endringen fører til negative konsekvenser for brukerne av BPA.

Med vennlig hilsen
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO)

Arne Lein/s/
Styreleder

Vigdis Endal
daglig leder